

מסכת זבחים - פרק ח'

המעשה	הדין	המעם
פרקנו עוסק בענייני תערובת ומחולק לג' מיני תערובת, בע"ח בבע"ח, אברים באיברים, ודם בדם.		
תערובת זבחים בחמאות המתות, או בשור הנסקל, אפילו אחד ברבוא	כולם ימותו	חמאות המתות ושור הנסקל אסורים לקרבן, וגם אסורים לאכילה והנאה להדיוט, וכיון שבע"ח, מחמת חשיבותו, אפילו באלף לא במיל, אין להם תקנה.
זבחים שנתערבו עם אחד מבע"ח האסורים לקרבן, אך מותרים לאכילה להדיוט. <small>(המית איש ע"פ הבעלים - או ע"פ עד אחד - רובע גרבע ע"פ עד אחד - מוקצה - נעבר - אתגן - מחזיר - כלאים - מרפה - יוצא דופן).</small>	ירעו עד שיסתאבו, וימכרו, ויביא בדמי היפה שבהן מכל מין קרבן שנתערב עמו.	א"א להקריבם, שהרי אחד מהם אסור לקרבן, ואינו במל, וקדשים אסור למכור ולפדות אלא אם כן אירע בהם מום, ואחר שנמכרים קדושתם עוברת על הממוץ, וזוה קונים קרבן אחר. ובדמי היפה שבהן, שהרי אפשר שכל אחד מהם נמכר הכי יקר.
תערובת זבחים עם חולין תמימים	ימכרו לצריכי אותו מין קרבן שנתערב בו, ויקריב כל אחד לשם בעליו.	כיון שהם תמימים אפשר להקריבם, אך מאחר שכבר מעורב בהם זבח, ואין יודעים מי בעליו, יקריב כל אחד לשם מי שהוא בעליו.
תערובת קדשים בקדשים מאותו המין כגון שלמים בשלמים	אם של אנשים הם ירעו עד שיסתאבו, אם של נשים יקריב כל אחד לשם מי שהוא.	אנשים החייבים בסמיכה, כיון שאין ידוע מי הבעלים, היאך יסמכו, נשים מאחר שאין סומכות, יקריב כ"א לשם מי שהוא בעליו, וכשר, כיון שסדר הקרבנות זהה.
תערובת קדשים בקדשים מין בשאינו מינו כגון עולה ושלמים	ירעו עד שיסתאבו, ויביא בדמי היפה שבהן מכל מין.	כיון ששונים בעבודת הדם או ההקטרה, א"א להקריבם. מן היפה שבהם מכל מין, שמא זה נמכר ביוקר.
תערובת בכור או מעשר עם שאר זבחים	ירעו עד שיסתאבו, וימכרו, ויביא זבח אחר, אך אינו מביא בכור או מעשר אחר, והנמכרים יאכלו בקדושת בכור ומעשר, דהיינו לא ימכר בשרם באטלז או במשקל.	בכור ומעשר קדושתם היא במציאות כגופם, ולכן אין להם פדיון, אך אסורים בגיזה ועבודה בחייהם אף לאחר שהוממו, וכן בשרם אינו נמכר באטלז ובלימרא.
תערובת זבחים בזבחים	כולם יכולים להתערב חוץ מאשם וחמאת	דאשם הוא זכר ממין כבשים בלבד (כבש או איל), ובחמאת אין כבש ואיל, אלא כבשה או שעירה בנקבה, ושעיר עזים או פר בזכר.
אשם שנתערב בשלמים	מחלוקת: לר"ש ישחמו בצפון, ויאכלו שניהם כחומר האשם. לחכמים ירעו עד שיסתאבו.	אשם ושלמים דיניהם שוים במתן דם ובהקטרה, רק באכילה הם שונים, דאשם נאכל ליום ולילה, לזכרי כהונה, בין הקלעים, ושלמים ב' ימים ולילה, לכל אדם, בכל העיר, לכן לר"ש יאכלו כחומר שבהן, וכן כיון ששחימת שניהם כשירה בצפון, ישחמו שם, אך לחכמים, כיון שממעמים מזמן אכילתם, אפשר שיבואו יותר מהר לידי פסול, אסור להחמיר באכילת שלמים כאשם.
תערובת אברים באיברים קדשי קדשים - בקלים, נאכלין ליום אחד (תורה ואיל נזיר) בנאכלין ב' ימים (שלמים).	לכו"ע יאכלו כחומר שבהן	כיון שאו וודאי מותרים באכילה. (ולכו"ע דהרי באברים אין אפשרות של פדיון)

<p>מזן הפסוק "לא תקטירו ממנו אישה לה" נלמד שכל קרבן שיש ממנו חלק אישה לה' אסור להקטיר את שאר הבשר, לכן אסור להקטיר אברי חמאת, אך לר"א איסור זה הוא רק אם מקטרים לריח ניחוח, אבל כאן מקטיר רק אברי העולה לריח ניחוח, ואת אברי החמאת רואים כאילו הם עצים, וכזה אין איסור.</p> <p>לחכמים אף לשם עצים אסור להקטירם, לכן א"א לאכלם משום אברי העולה, וכן א"א לשרפם מיד, דהרי עתה הם עדיין כשרים, לכן תעובר צורתן ואז ישרפו.</p>	<p>מחלוקת: לר"א יתן הכל למעלן ע"ג האש, לחכמים תעבור צורתן (יעבור זמנו), ויצא לבית השריפה.</p>	<p>אברי חמאת שנתערבו באברי עולה</p>
<p>כיון שיש בהם בעל מום, הרי אסור להקטירם, אך אם כבר קרב אחד מהן (במעוה), לר"א תולין שהבעל מום נקטר, והשאר יקרבו, אך זוגות, כדי שתהא הקרבה של התר, שהרי אחד וודאי מותר. אך לחכמים ישרפו כולם, כיון שהם אינם סוברים דאמרינן 'תולין', לכן הרי נשאר בהם ספק בעל מום.</p> <p>נשאר אבר אחד, אף ר"א מודה שישרף, כיון שאין בהקטרה זו התר ודאי, דהרי אפשר שזה הבעל מום.</p>	<p>אם עדיין לא קרב מהן כלום ישרפו. אם כבר קרב אחד מהן, לר"א יקרבו כולם זוגות זוגות, לחכמים יצאו לבית השריפה, אם נשאר רק אבר אחד, אף ר"א מודה שישרף.</p>	<p>אברי זבחים שנתערבו באברי בעלי מומין</p>
<p>נפל הדם למים פסול, דאמרינן "קמא קמא במיל", דהיינו כל מיפה שבאה למים במלה לה.</p>	<p>נפל הדם למים פסול. נפלו המים לדם, אם יש בו עדיין מראה דם כשר.</p>	<p>תערובת דם במים</p>
<p>דהרי מראה יין ודם דומים, אך אם היה במל במים, הרי שגם כאן ביין במל.</p>	<p>רואין את היין כאילו הוא מים, ואם בכמות זו של מים לא היה ניכר מראה הדם, הוא פסול.</p>	<p>תערובת דם ויין</p>
<p>לחכמים אין דינו שונה מנתערב במים או ביין. ר"י סובר שאין דם מבטל דם בכל אופן, משום שמין במינו אינו במל.</p>	<p>מחלוקת: לחכמים רואין את הדם האחר כאילו הוא מים, ואם היה ניכר בו מראה הדם כשר כנ"ל. לר"י בכל אופן כשר.</p>	<p>תערובת דם זבח בדם חיה או בהמת חולין</p>
<p>אין איסורם מפורש בתורה, אלא לפי שהפסולים אין מכפרים, אסורים בזריקה, וכן דם התמצית, כיון שאמרה תורה שהכפרה באה ע"י דם הנפש, אין לזרוק דם התמצית.</p>	<p>אסורה</p>	<p>זריקת דם פסולין או דם התמצית</p>
<p>לחכמים לא זרק גזירה שאם נתיר לו לזרוק המעורבים יבוא לזרוק פסולים או דם התמצית בפני עצמם. אך בדיעבד אם זרק כשר, דהרי אינן פסולין אלא משום גזירה, ואם כבר זרק רואין הפסולין כאילו הן מים.</p> <p>לר"א אין לגזור בדם התמצית, לפי שאינו מצוי הרבה בעזרה, אלא רק בדם פסולין, שמצוי הרבה בעזרה.</p>	<p>נתערב עם פסולין אסור לכו"ע, וישפך לאמה. נתערב בדם התמצית, מחלוקת: לחכמים ישפך לאמה, לר"א יזרק. בדיעבד אם לא נמלך זרק, בין אם נתערב עם פסולין, בין עם דם התמצית, כשר.</p>	<p>תערובת דם זבח כשר בדם פסולין או בדם התמצית</p>
<p>דכתיב "כל אשר בו מום לא תקריבו".</p>	<p>אסורה מן התורה.</p>	<p>זריקת דם בעלי מומים</p>
<p>דהרי יש בו דם בעלי מומים.</p>	<p>ישפך לאמה.</p>	<p>תערובת דם כשרים בבעלי מומים בכוס אחד</p>
<p>לא קרב ישפכו, דהרי מעורב בהם ודאי דם בעל מום. קרב אחד מהם, לר"א תולין שהוא כוס הבעל מום, אך יקרבו בזוגות, כדי שלא תמצא הקרבה אסורה לגמרי. לחכמים אין תולין שזרק הבעל מום, לכן אפילו נשאר זוג אחד ישפך, (נשאר רק כוס אחד אף ר"א מודה שישפך).</p>	<p>אם לא קרב מהם כלל ישפכו לאמה, קרב אחד מהן (במעוה), לר"א יקרבו השאר בזוגות, לחכמים ישפכו לאמה (במחלוקת באברים לעיל).</p>	<p>כוס דם בעלי מומין שנתערב בכוסת זבחים כשרים</p>

<p>לר"א יתנו קודם למעלה, דמצווה להקדים דם העליונים ורואים אנו את דם התחתונים למעלה כאילו הם מים, לכן אין נפסלים, וכשנותן למטה, דם התחתונים הם לשם הקרבן, והחמאת כבר אינה נפסלת שהרי כבר הוכשרה, ואף יחשב לה דם זה כשפיכת שיריים. חכמים אין סוברים שאומרים לכתחילה "רואים", לכן אסור לזרוק דם תחתונים למעלה, אך בדיעבד אף הם מודים דאמרינן רואים, לכן אם נתן אין התחתון נפסל.</p>	<p>לר"א יתנו קודם למעלה, ואח"כ למטה, וכשר. לחכמים ישפכו לאמה, אך גם לחכמים בדיעבד אם לא נמלך ונתן כשר.</p>	<p>ניתנין למטה שנתערבו בניתנין למעלה (כגון דם חמאת בדם עולה)</p>
<p>דאף שאחד בכור ואחד מעשר, או אחד עולה ואחד שלמים מתנותיהם שוות.</p>	<p>יתנו במתן אחת ובמתן ארבע כדינים</p>	<p>ניתנין מתנה אחת שנתערבו בניתנין מתנה אחת וכן ניתנין מתן ד' (שתיים שהן ארבע) שנתערבו במתן ד'.</p>
<p>ר"א לשיטתו דכשנותן משל מתנה אחת שנים, רואים את השני כאילו הוא מים.</p>	<p>מחלוקת: לר"א יתן משניהם ב' מתנות. לר"י יתן משניהם מתנה אחת.</p>	<p>ניתנין מתנה אחת שנתערבו בניתנין מתן ארבע (שתיים שהן ארבע) שניהם למטה מחזם הסקרא</p>
<p>ויכוח רבי אליעזר ורבי יהושע</p>		
<p>מענת ר"א לר"י הרי כשגורע מתנה אחת עובר על "כל תגרע". מענת ר"י לר"א הרי כשמוסיף ועושה ב' מתנות עובר על "כל תוסיף". תשובת ר"א איסור "בל תוסיף" לא נאמר אלא כשהוא לעצמו ואינו מעורב, דאז אין כל סיבה להוסיף, אבל כאן כשהוא מעורב עובר. תשובת ר"י איסור "בל תגרע" לא נאמר אלא כשהוא לעצמו אבל כשהוא מעורב אינו עובר (כתשובת ר"א). הוספת ר"י לר"א אף אם עובר עליהם בל תגרע, הרי זה עדיף על בל תוסיף, דכשעובר בל תוסיף הוא עושה עבירה ועושה מעשה בידים, אבל כשגורע אינו עובר עברה בידים, "ושב ואל תעשה עדיף".</p>		
<p>חמאת פסול לכו"ע, דכתיב "וכל חמאת אשר יובא מדמה" וכו', לר"א אף האשם, דכתיב "כחמאת כאשם". לר"ע דרשינן מהריבוי "וכל חמאת" אף על כל הזבחים. אף לסוברים רק חמאת (ואשם) נפסלים, לא יכניס השאר לכתחילה, משום חמאת (ואשם) דאסורים.</p>	<p>חמאת פסול לכו"ע, שאר זבחים מחלוקת: לחכמים כשרים, לר"א אשם דינו כחמאת ופסול, ושאר זבחים כשרים, לר"ע כל הזבחים פסולים. לכו"ע לכתחילה לא יכניס כל הזבחים</p>	<p>קרבן חיצוני שנכנס דמו לפנים (פסול פנים)</p>
<p>לחכמים ישפכו, דהרי הם סוברים דבכל תערובת אין אומרים רואים כאילו הם מים לכתחילה, לר"א דסובר דאמרינן רואים, מודה כאן דאין אומרים רואים לכתחילה. ליתן קודם בחוץ א"א דמצוה להקדים הפנימי, ליתן בפנים א"א דיפסל החיצון, ואף אם הוא מזבחים אחרים שאינן נפסלים בפנים, הא אמרינן דלכתחילה לא יכניס.</p>	<p>ישפכו לאמה</p>	<p>נתערבו דם פנימית עם חיצונית</p>
<p>אע"פ שלא הקדים הפנימית מ"מ הקרבן כשר, החיצונית כשרה לפי שזורק דמה כהלכה. הפנימי אע"פ שזורק קודם בחוץ והנותן של פנים בחוץ פסול, במעורבין אמרינן בדיעבד "רואים כאילו הוא מים".</p>	<p>שניהם כשרים</p>	<p>נתן מתערובת פנימית וחיצונית קודם בחוץ ואח"כ בפנים</p>
<p>חמאת שנתן דמה בפנים נפסלת לכו"ע כדלעיל, ולא אמרינן "רואים" באיסור המפורש בקרא, אך אם הוא משאר זבחים שאינן נפסלים כשנכנסים לפנים (לחכמים ור"א), הרי שהן כשרין, ורואין אנו דמיהן שניתנו בפנים כאילו הן מים, (דהרי בדיעבד לכו"ע אמרינן רואים).</p>	<p>הפנימית כשרה, חיצונית אם היא של חמאת פסולה לכו"ע, שאר זבחים מחלוקת: לחכמים כשרה, לר"ע פסולה. לר' אליעזר אשם דינו כחמאת ופסול.</p>	<p>נתן בפנים ואח"כ בחוץ מדם פנימית וחיצונית מעורבין</p>

	הדם שנשאר בעזרה כשר, ויזרקנו, והקרבן כשר.	קבל דם בשתי כוסות ויצא אחד מהן לחוץ
<p>חכמים דורשים, "וכל חמאת אשר יובא מדמה" אפילו מקצת מדמה, "באש תשרף". ר"י הגלילי דורש ק"ו, מה פסול חוץ שהוא חמור, שהרי אפילו מחשבה פוסלת בו, מ"מ מה שנשאר בפנים כשר, פסול פנים שהוא קל, דהרי אין מחשבת פנים פוסלת, ק"ו שהנשאר ממנה בעזרה יהא כשר.</p>	<p>מחלוקת: לחכמים הנשאר בעזרה פסול, לר"י הגלילי כשר.</p>	קבל דם חמאת בכ' כוסות ונכנס אחד מהם לפנים
<p>דכתיב "וכל חמאת אשר יובא מדמה לכפר בקודש", וחולקים אם כאשר בא לכפר כבר עבר, או כיפר דווקא.</p>	<p>מחלוקת: לכו"ע אם לא הכניס כלל במחשבה לכפר על המזבח, אלא שמעה ונכנס סתם, ודאי אינה נפסלת, אך אם נכנס לכפר, ונזכר ולא כיפר, לר"א פסול, לר"ש כשר עד שיכפר, ולר' יהודה כשר עד שיכפר במזיד, דהיינו בדיעה שהיא חיצונית.</p>	הכניס את של חמאת חיצונית בפנים מתי נפסלת
<p>דהציץ מרצה רק על המזמאה</p>	<p>דם שהיה פסול למזבח, בגלל מזמאה שיש בבשר או בדם הקרבן, אם עבר ונתן הציץ מרצה, והבעלים מכופר, אך אם נתן משאר דם פסול, כגון דם שיצא, אין הציץ מרצה.</p>	הרצאת הציץ